ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Οργάνωση της νομικής μορφής των θρησκευτικών κοινοτήτων και των ενώσεών τους στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων»

Ι. Γενικές παρατηρήσεις

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή, αποτελείται από δύο (2) Κεφάλαια και είκοσι εννέα (29) άρθρα.

Με τις διατάξεις του Πρώτου Κεφαλαίου (άρθρα 1-18) του προτεινόμενου νομοσχεδίου «(…) θεσμοθετείται για πρώτη φορά η έννοια του θρησκευτικού νομικού προσώπου, μιας νέας μορφής νομικού προσώπου που προσιδιάζει στο σωματείο του Αστικού Κώδικα, (…) προκειμένου να ρυθμίσει με τον καλύτερο τρόπο (…) το ευαίσθητο θέμα της οργάνωσης και της απόκτησης νομικής μορφής θρησκευτικών ομάδων που επιθυμούν να λειτουργούν περισσότερο οργανωμένα και με έναν εξωτερικό νομικό τύπο που να αντιλαμβάνεται το εσωτερικό δίκαιο (…)» (Αιτιολογική Έκθεση επί του νομοσχεδίου, Εισαγωγή, σελ. 1), και ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την οργάνωση και τη λειτουργία του. Συγκεκριμένως, μεταξύ άλλων, ορίζεται η έννοια της θρησκευτικής κοινότητας (άρθρο 1), του θρησκευτικού νομικού προσώπου (άρθρο 2) και του εκκλησιαστικού νομικού προσώπου (άρθρο 12). Όσον αφορά τα δύο τελευταία, θεσπίζονται διαδικασίες και διατυπώσεις ως προς τη σύστασή τους (άρθρο 3), ορίζεται το ελάχιστο περιεχόμενο του κανονισμού του θρησκευτικού νομικού προσώπου (άρθρο 4) και τα σχετικά με την εγγραφή του στο ειδικό βιβλίο θρησκευτικών νομικών προσώπων (άρθρο 5). Ο-

ρίζονται, επίσης, τα σχετικά με την περιουσία τους (άρθρο 7), τη διοίκηση (άρθρο 8), τη διάλυση (άρθρο 10) και την αναστολή της λειτουργίας τους (άρθρο 11). Αναγνωρίζονται ως ίδια νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου υφιστάμενες Εκκλησίες και κοινότητες στην Ελλάδα (άρθρο 13). Περαιτέρω, συνιστάται μητρώο νομικών προσώπων και θρησκευτικών λειτουργών στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (άρθρο 14), αναγνωρίζεται ικανότητα διαδίκου στις θρησκευτικές κοινότητες άνευ νομικής προσωπικότητας (άρθρο 15), και θεσπίζεται τεκμήριο γνωστής θρησκείας όσον αφορά θρησκεία και δόγμα για τα οποία ισχύει άδεια ίδρυσης και λειτουργίας ναού ή ευκτήριου οίκου (άρθρο 17).

Με τις διατάξεις του Δεύτερου Κεφαλαίου (άρθρα 19-29) ρυθμίζονται λοιπά θέματα αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων. Μεταξύ άλλων, ρυθμίζονται θέματα τα οποία αφορούν την οργάνωση της Εκκλησίας της Κρήτης και τη διαχείριση της περιουσίας της (άρθρο 19), καθώς και τη μετονομασία της Ανώτατης Εκκλησιαστικής Σχολής Ηρακλείου Κρήτης και του Γενικού Εκκλησιαστικού Λυκείου- Εκκλησιαστικού Γυμνασίου Χανίων (άρθρο 20). Επίσης, ρυθμίζονται θέματα τα οποία αφορούν την οργάνωση, τη διαχείριση και την αξιοποίηση της περιουσίας των Ιερών Μητροπόλεων Δωδεκανήσου και της Πατριαρχικής Εξαρχίας Πάτμου (άρθρα 21 και 22), καθώς και ζητήματα σχετικώς με τον στον τρόπο απόδειξης της σύστασης παλαιών Ιερών Μονών και Ενοριών της Εκκλησίας της Ελλάδος (άρθρο 25). Περαιτέρω, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν το Πανελλήνιο Ιερό Ίδρυμα Ευαγγελιστρίας Τήνου (άρθρο 26) και τη δημοσίευση των συστατικών πράξεων και των Κανονισμών μη κερδοσκοπικών Ιδρυμάτων ή Ιερών Προσκυνημάτων της Εκκλησίας της Ελλάδος, τα οποία έχουν ήδη συσταθεί και λειτουργούν (άρθρο 27). Τέλος, προβλέπεται η σύσταση Εποπτικού Συμβουλίου Μουσουλμανικών Ιεροσπουδαστηρίων Θράκης (Ε.Σ.Μ.Ι.Θ.) στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, επταμελούς Εποπτικού Συμβουλίου Μουσουλμανικών Ιεροσπουδαστηρίων Θράκης (Ε.Σ.Μ.Ι.Θ.) και ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την οργάνωση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητές του (άρθρο 28).

ΙΙ. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 1

Στην προτεινόμενη διάταξη διατυπώνεται η έννοια του όρου «Θρησκευτική κοινότητα». Συγκεκριμένως, ορίζεται ότι «Θρησκευτική κοινότητα είναι ικανός αριθμός φυσικών προσώπων με συγκεκριμένη θρησκευτική Ομολογία γνωστής θρησκείας, μόνιμα εγκατεστημένων σε ορισμένη γεωγραφική πε-

ριοχή, με σκοπό την κοινή άσκηση της λατρείας της και την τέλεση των καθηκόντων που απαιτούνται από την κοινή Ομολογία των μελών της». Η ανωτέρω θεσπιζόμενη έννοια «ενώ εξυπηρετεί απολύτως τους στόχους του παρόντος, αφού η νομική έννοια της θρησκευτικής κοινότητας αποτελεί το βασικό στοιχείο για την οργάνωση και την πρόσληψη νομικής προσωπικότητας από μία ένωση πιστών, μπορεί να λειτουργήσει οριζόντια, σε όλο το φάσμα του δικαίου των θρησκευτικών ελευθεριών» (Αιτιολογική Έκθεση επί του εν λόγω άρθρου του νομοσχεδίου, σελ. 9). Ενδεικτικό είναι το άρθρο 15 του παρόντος, κατά το οποίο «Θρησκευτικές κοινότητες που δεν έχουν αποκτήσει καθ' οποιονδήποτε τρόπο νομική προσωπικότητα, μπορούν να είναι διάδικοι ενώπιον αστικού και διοικητικού δικαστηρίου».

Όσον αφορά το κριτήριο «ικανός αριθμός» αναφέρεται ως «χαρακτηριστικό που έχει απασχολήσει επί δεκαετίες τη νομολογία, επ' αφορμής του απαιτούμενου αριθμού ατόμων για την ίδρυση ευκτήριων οίκων, με αποφάσεις που έκριναν υπέρ της ευμενέστερης ερμηνείας, προκειμένου να διασφαλιστεί η ελευθερία άσκησης της λατρείας» (βλ., ιδίως, ΣτΕ 1842/1992 κατά την οποία «(…) Ο αριθμός των αιτούντων την άδεια (επτά) δεν είναι, κατά κοινήν πείραν, τελείως ασήμαντος προς σχηματισμόν θρησκευτικής κοινότητος υπό την ανωτέρω έννοια, ώστε εξ αυτού και μόνον του λόγου δεν ηδύνατο να απορριφθεί το σχετικό αίτημα», και, παλαιότερη, ΣτΕ 6416/1995, κατά την οποία «η άδεια για την ίδρυση ευκτήριου οίκου (...) χορηγείται όταν εξυπηρετείται στη συγκεκριμένη περίπτωση πραγματική ανάγκη της θρησκευτικής κοινότητος που συγκροτούν οι υποβάλλοντες την αίτηση. Η Διοίκηση, επομένως, νομίμως αρνείται την ικανοποίηση του αιτήματος, όταν ο αριθμός τους είναι, κατά κοινή πείρα, εντελώς ασήμαντος (...)».

Περαιτέρω, στην Αιτιολογική Έκθεση γίνεται λόγος για καθορισμένη γεωγραφική περιοχή η οποία «προσδιορίζεται από την περιοχή στην οποία κατοικούν ή διαμένουν τα πρόσωπα της συγκεκριμένης κοινότητας». Όπως αναφέρεται, η ανάγκη σαφούς προσδιορισμού της γεωγραφικής περιοχής «δεν μπορεί να οδηγήσει σε έναν αυθαίρετο περιορισμό της έννοιας της (π.χ. σε ένα επίπεδο διοικητικής διαίρεσης όπως ο δήμος), κατά τρόπο που ουσιαστικά να αναιρεί το χαρακτήρα (και τον αυτοπροσδιορισμό) της ομάδας αυτής ως ιδιαίτερη[ς] θρησκευτική[ς] κοινότητα[ς], αλλά μπορεί να ανταποκρίνεται και σε πολύ ευρύτερη περιοχή (νομός Αττικής, Στερεά Ελλάδα), αφού στην έννοια της θρησκευτικής κοινότητας μπορεί να περιλαμβάνεται τόσο μια ευρύτερη ομάδα πιστών που εκτείνεται σε όλη την ελληνική επικράτεια, όσο και η τυχόν «μερικότερη» θρησκευτική κοινότητα που μπορεί να αφορά σε ομάδα ατόμων της ίδιας θρησκείας σε περιορισμένη και καθορισμένη γεωγραφική περιοχή».

Δεδομένου ότι, όπως περαιτέρω σημειώνεται, «[σ]ε κάθε περίπτωση, οι πιστοί μιας θρησκευτικής κοινότητας συγκεκριμένης πόλης ή περιοχής της, αποτελούν ταυτόχρονα και μέλη της ευρύτερης θρησκευτικής κοινότητας της θρησκείας της στην Επικράτεια», ο ορισμός περιλαμβάνει τόσο συγκεκριμένες περιοχές όσο και το σύνολο της Επικράτειας (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 8).

2. Επί του άρθρου 2

Στο δεύτερο εδάφιο του παρόντος άρθρου ορίζεται ότι «[γ]ια να συσταθεί θρησκευτικό νομικό πρόσωπο χρειάζονται τριακόσια τουλάχιστον πρόσωπα, εκ των οποίων ένας τουλάχιστον είναι ο θρησκευτικός λειτουργός, ιερουργός ή ποιμένας της θρησκευτικής κοινότητας, στον οποίο έχει ανατεθεί η τέλεση των θρησκευτικών τελετών, ο οποίος πρέπει να είναι Έλληνας ή πολίτης κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή αλλοδαπός νόμιμα διαμένων στην Ελλάδα».

Σχετικώς παρατηρείται ότι, σε περίπτωση που ορισμένα ή και όλα τα ως άνω τριακόσια πρόσωπα τα οποία χρειάζονται για τη σύσταση θρησκευτικού νομικού προσώπου είναι αλλοδαποί, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί, για λόγους εφαρμογής της προτεινόμενης διάταξης, αν πρέπει να είναι τα ανωτέρω πρόσωπα νομίμως διαμένοντα στην Ελλάδα, όπως προβλέπεται για τον θρησκευτικό λειτουργό, ιερουργό ή ποιμένα της θρησκευτικής κοινότητας.

Ως προς το ζήτημα του ανωτέρω αριθμητικού περιορισμού κατά τη σύσταση θρησκευτικού νομικού προσώπου η Αιτιολογική Έκθεση επισημαίνει ότι «[α]ντίστοιχα ή και αυστηρότερα πληθυσμιακά κριτήρια έχουν θεσπίσει και άλλες έννομες τάξεις ευρωπαϊκών χωρών. Σε κάθε περίπτωση, οι νομικοί τύποι που παρέχει ο Αστικός Κώδικας δεν αποκλείονται και οι θρησκευτικές κοινότητες μπορούν να επιλέγουν καμία ή και άλλη μορφή συλλογικής οργάνωσης (π.χ. σωματείο), που να προσιδιάζει στις ιδιαίτερες ανάγκες τους» (σελ. 10). Επιφυλάξεις, όμως, έχουν διατυπωθεί ως προς την καταλληλότητα της μορφής του σωματείου, του ιδρύματος και της αστικής εταιρείας όσον αφορά τις θρησκευτικές κοινότητες, καθώς ο σκοπός τους συνδέεται άμεσα με την άσκηση θρησκευτικής λατρείας (ενδεικτικώς σε Γ. Ανδρουτσόπουλο, Η θρησκευτική ελευθερία κατά τη νομολογία του Αρείου Πάγου, 2010, σελ. 142 επ.)

3. Επί του άρθρου 3

Η προτεινόμενη διάταξη ρυθμίζει τη διαδικασία σύστασης θρησκευτικού νομικού προσώπου. Μεταξύ των υποβαλλόμενων δικαιολογητικών περιλαμ-

βάνεται συστατική πράξη υπογεγραμμένη από όλους τους ιδρυτές- μέλη του με πλήρη στοιχεία ταυτότητας και κατοικίας τους. Αντίγραφο της αίτησης με όλα τα δικαιολογητικά επιδίδονται, με επιμέλεια των αιτούντων, στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων και στον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών.

Σχετικώς σημειώνεται ότι «[η] ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης, με την οποία προστατεύεται προεχόντως το ενδιάθετο φρόνημα του ατόμου αναφορικά με το θείο από κάθε κρατική επέμβαση, περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και το δικαίωμα του ατόμου να μην αποκαλύπτει το θρήσκευμα που ακολουθεί ή τις θρησκευτικές εν γένει πεποιθήσεις του. Κανένας δεν μπορεί να εξαναγκασθεί με οποιονδήποτε τρόπο, να αποκαλύψει είτε αμέσως είτε εμμέσως, το θρήσκευμα ή τις θρησκευτικές εν γένει πεποιθήσεις του, υποχρεούμενος σε πράξεις ή παραλείψεις από τις οποίες θα τεκμαίρεται η ύπαρξη ή η ανυπαρξία τους. Και καμία κρατική αρχή ή κρατικό όργανο δεν επιτρέπεται να επεμβαίνουν στον απαραβίαστο, κατά το Σύνταγμα, χώρο αυτό της συνείδησης του ατόμου και να αναζητούν το θρησκευτικό του φρόνημα, πολύ δε περισσότερο να επιβάλλουν την εξωτερίκευση των όποιων πεποιθήσεων του ατόμου αναφορικά με το θείο. Διάφορο δε είναι το ζήτημα της οικειοθελούς προς τις κρατικές αρχές γνωστοποίησης του θρησκεύματος του ατόμου, η οποία όμως γίνεται με πρωτοβουλία του και για την άσκηση συγκεκριμένων δικαιωμάτων που αναγνωρίζει η έννομη τάξη για την προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας (π.χ. η μη εκπλήρωση των στρατιωτικών υποχρεώσεων για λόγους συνειδησιακής αντίρρησης, η απαλλαγή από τη διδασκαλία του μαθήματος των θρησκευτικών και από συναφείς σχολικές υποχρεώσεις, όπως ο εκκλησιασμός και η ομαδική προσευχή, η ίδρυση ναού ή ευκτηρίου οίκου, η ίδρυση σωματείου θρησκευτικού χαρακτήρα κλπ.)» (ΣτΕ [Ολ] 2281/2001. Βλ. όμως Κ. Χρυσόγονο, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 2006, σελ. 285, ο οποίος θεωρεί αντισυνταγματική την απαίτηση συγκέντρωσης υπογραφών για την αίτηση άδειας ανέγερσης ναού καθόσον αποκαλύπτονται έτσι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις των συγκεκριμένων ατόμων, και Σπ. Τρωιάνο, Γ. Πουλή, Εκκλησιαστικό Δίκαιο, 2002, σελ. 103).

Περαιτέρω, συμφώνως προς το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, «[το] μέλος δεν μπορεί να συμμετέχει ταυτόχρονα σε άλλο θρησκευτικό νομικό πρόσωπο, της αυτής ή άλλης θρησκείας ή δόγματος».

Σχετικώς σημειώνεται ότι ο σχετικός περιορισμός δεν αφορά τη θρησκευτική επιλογή, αλλά τη δυνατότητα των ιδίων φυσικών προσώπων να ιδρύουν

περισσότερα νομικά πρόσωπα.

Κατά την Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 11), «[π]ροκειμένου να αποφευχθούν περιπτώσεις στρεβλής ή και καταχρηστικής άσκησης αυτής της δυνατότητας οργάνωσης, το κάθε μέλος δεν μπορεί να είναι μέλος και σε άλλο θρησκευτικό νομικό πρόσωπο (της αυτής ή άλλης θρησκείας ή δόγματος) ταυτόχρονα, γεγονός που μπορεί να αποδεικνύεται με υπεύθυνη δήλωσή του, η οποία θα συνοδεύει τα λοιπά δικαιολογητικά. Εξυπακούεται πως το μέλος, στα πλαίσια της τυχόν αλλαγής κατοικίας του, έχει κάθε δικαίωμα να καταστεί μέλος στο θρησκευτικό νομικό πρόσωπο της αυτής θρησκείας που εδρεύει στην περιοχή κατοικίας του, έτι δε περαιτέρω έχει κάθε δικαίωμα να μεταβάλει τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του και να αποφασίσει τη συμμετοχή του σε κάποιο άλλο θρησκευτικό νομικό πρόσωπο, άλλης θρησκείας ή δόγματος. Σε αυτές όμως τις περιπτώσεις, οφείλει προηγουμένως να λύσει το νομικό δεσμό με το θρησκευτικό νομικό πρόσωπο στο οποίο ήδη συμμετείχε και να αποχωρήσει από αυτό, κατά τα προβλεπόμενα στον κανονισμό του».

Υπό το φως των ανωτέρω, για λόγους πληρότητας, θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο να διευκρινισθεί ο τρόπος με τον οποίο εξακριβώνεται ότι μέλος ενός θρησκευτικού νομικού προσώπου δεν αποτελεί ταυτοχρόνως μέλος και άλλου θρησκευτικού νομικού πρόσωπου.

Επίσης, στην παρ. 3 θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί αν ως εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο νοείται το αναφερόμενο στο άρθρο 12 του νομοσχεδίου.

4. Επί του άρθρου 4

Στο δεύτερο εδάφιο της διάταξης θα ήταν σκόπιμο, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, να αντικατασταθεί η λέξη «τους» από τη λέξη «των μελών του», και να αντικατασταθεί η φράση «(...) οργανωτικό περιεχόμενό της και το δεσμεύουν» από τη φράση «(...) οργανωτικό περιεχόμενο της θρησκείας και δεσμεύουν το νομικό πρόσωπο».

5. Επί του άρθρου 7 παρ. 2

Στο δεύτερο εδάφιο της διάταξης θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί αν η περιουσία του διαλυόμενου θρησκευτικού νομικού προσώπου δύναται να περιέρχεται σε άλλο θρησκευτικό νομικό πρόσωπο ημεδαπό ή αλλοδαπό, όπως επίσης αν ο όρος «Εκκλησία» νοείται ως απαντά στο άρθρο 12 του νομοσχεδίου.

6. Επί του άρθρου 9

Συμφώνως προς τις διατάξεις του δεύτερου εδαφίου του παρόντος, τα θρησκευτικά νομικά πρόσωπα δύνανται να ιδρύουν και να λειτουργούν, κατά τις κείμενες διατάξεις, μεταξύ άλλων, ραδιοφωνικούς σταθμούς και άλλα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, για την ανάπτυξη της προσφοράς τους και την προώθηση σχετικών δραστηριοτήτων.

Όσον αφορά τη δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας ραδιοφωνικών σταθμών κατά τις κείμενες διατάξεις, προφανώς, νοείται η δυνατότητα συμμετοχής των εν λόγω θρησκευτικών νομικών προσώπων στις σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες για την απόκτηση άδειας ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας ραδιοφωνικών σταθμών συμφώνως προς τις διατάξεις του ν. 3592/2007 «Συγκέντρωση και αδειοδότηση Επιχειρήσεων Μέσων Ενημέρωσης και άλλες διατάξεις».

7. Επί του άρθρου 10 παρ. 1

Με την προτεινόμενη διάταξη ρυθμίζεται η περίπτωση διάλυσης θρησκευτικού νομικού προσώπου. Μεταξύ άλλων, ως λόγος διάλυσης προβλέπεται η επιδίωξη σκοπού διαφορετικού από εκείνον που ορίζει ο νόμος. Δεδομένου ότι το παρόν νομοσχέδιο ορίζει στο άρθρο 2 ως σκοπό των θρησκευτικών νομικών προσώπων τη συστηματική και οργανωμένη άσκηση της θρησκευτικής λατρείας και τη συλλογική εκδήλωση των θρησκευτικών πεποιθήσεων των μελών τους, η θρησκεία, όμως, το δόγμα, η Ομολογία πίστεως και οι σχετικές λατρευτικές εκδηλώσεις αναλύονται στον κανονισμό των θρησκευτικών νομικών προσώπων ο οποίος κατατίθεται στο αρμόδιο πρωτοδικείο κατά την αίτηση εγγραφής στο ειδικό δημόσιο βιβλίο θρησκευτικών νομικών προσώπων, θα ήταν ενδεχομένως πληρέστερο η ρύθμιση να αναφέρεται και στα σχετικώς οριζόμενα από τον κανονισμό των θρησκευτικών νομικών προσώπων [βλ. και Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 16, κατά την οποία το θρησκευτικό νομικό πρόσωπο μπορεί να διαλυθεί «αν στην πραγματικότητα επιδιώκει σκοπό διαφορετικό από αυτό που ορίζει ο νόμος (ακόμα και αν διαπιστωθεί ότι αφίσταται του δόγματος και της διδασκαλίας που πρεσβεύει η συγκεκριμένη θρησκεία ή κλάδος της, αφού σε τέτοια περίπτωση παρουσιάζεται με ψευδή θρησκευτική ταυτότητα)»].

8. Επί του άρθρου 12 παρ. 1

Συμφώνως προς την παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου, «Εκκλησία είναι η ένωση τουλάχιστον τριών θρησκευτικών νομικών προσώπων της αυτής θρησκείας, η οποία έχει επισκοπική ή συνοδική ή άλλη κεντρική δομή, λειτουρ-

γεί βάσει του κανονισμού της και διοικείται από εκλεγμένα ή διορισμένα, ατομικά ή συλλογικά όργανα. Για την απόκτηση νομικής προσωπικότητας και την εγγραφή της στο ειδικό βιβλίο, απαιτείται η κατάθεση κοινής αίτησης των θρησκευτικών νομικών προσώπων στο πρωτοδικείο της έδρας της Εκκλησίας, στην οποία επισυνάπτονται η συστατική πράξη, οι Ομολογίες πίστεως και των τριών θρησκευτικών προσώπων (…) Οι διατάξεις που ισχύουν για τα θρησκευτικά νομικά πρόσωπα εφαρμόζονται ανάλογα και για τις Εκκλησίες».

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, όσον αφορά τη διάλυση των Εκκλησιαστικών Νομικών Προσώπων, θα εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 10 του νομοσχεδίου σχετικώς με τις προϋποθέσεις διάλυσης θρησκευτικού νομικού προσώπου.

Υπό το φως των ανωτέρω, θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να διευκρινισθούν οι προϋποθέσεις διάλυσης Εκκλησιαστικού Νομικού Προσώπου, ιδίως όσον αφορά την περίπτωση κατά την οποία ένα ή περισσότερα εκ των τριών θρησκευτικών νομικών προσώπων τα οποία απαιτούνται για την απόκτηση νομικής προσωπικότητας, δεν υφίστανται πλέον, π.χ. λόγω διάλυσής τους συμφώνως προς το άρθρο 10 του νομοσχεδίου.

9. Επί του άρθρου 13 παρ. 1, 2, 5 και 6

Με την παρ. 1 αναγνωρίζονται «χωρίς καμία άλλη διατύπωση και χωρίς την τήρηση των διαδικασιών που ορίζονται στα άρθρα 3 και 12, έστω και αν δεν υφίστανται οι ελάχιστοι αριθμοί πιστών ή θρησκευτικών νομικών προσώπων που προβλέπονται στα προηγούμενα άρθρα», ως εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου η εν Ελλάδι Καθολική Εκκλησία, και ως θρησκευτικά νομικά πρόσωπα οι αναφερόμενες θρησκευτικές κοινότητες. Ως ίδια νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου αναγνωρίζονται και λοιπές υφιστάμενες εκκλησίες και θρησκευτικές κοινότητες (παρ. 5). Τα ως άνω νομικά πρόσωπα, οφείλουν εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους από δημοσιεύσεως του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, να υποβάλουν σχετική αίτηση με τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στο άρθρο 3 και 12 στο Πρωτοδικείο της έδρας τους, προκειμένου να εγγραφούν αυτόματα στο οικείο βιβλίο θρησκευτικών νομικών προσώπων. Μετά την πάροδο της προθεσμίας καμία δημόσια υπηρεσία δεν συναλλάσσεται με τα ανωτέρω πρόσωπα, αν δεν έχουν εγγραφεί στο βιβλίο. Επομένως, απαιτείται, τελικώς, η κατάθεση των δικαιολογητικών των άρθρων 3 και 12, προκειμένου τα ανωτέρω πρόσωπα να μπορούν να συναλλάσσονται με το Δημόσιο.

Επίσης, στο τελευταίο εδάφιο των παρ. 3 και 7 θα ήταν χρήσιμο να διευ-

κρινισθεί από πότε άρχεται η οριζόμενη διετής προθεσμία, και στο τρίτο εδάφιο της παρ. 6 θα ήταν χρήσιμο να διευκρινισθεί αν η αναφορά γίνεται στα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα του άρθρου 12 του παρόντος.

Αθήνα, 29.9.2014

Οι εισηγητές
Δημήτρης Βασιλείου
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών